

QUẢN LÝ THU NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC TẠI PHƯỜNG ĐÔNG VỆ, THÀNH PHỐ THANH HÓA, TỈNH THANH HÓA

Bùi Văn Dũng¹, Trần Quang Bách², Nguyễn Anh Tuấn³

TÓM TẮT

Trong kỷ nguyên số, đổi mới sáng tạo và hội nhập quốc tế, công tác quản lý thu ngân sách nhà nước cấp xã đóng vai trò quan trọng trong việc góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn ngân sách nhà nước phục vụ phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Thực tiễn quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ giai đoạn 2022 - 2024 cho thấy, quản lý ngân sách ở phường xã được thực hiện ngày càng chặt chẽ, công khai, minh bạch và hiệu quả. Bài viết trên cơ sở phân tích, đánh giá thực trạng, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện công tác quản lý thu ngân sách tại phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa.

Từ khóa: Quản lý thu ngân sách nhà nước, lập dự toán ngân sách nhà nước, chấp hành dự toán, quyết toán ngân sách, giám sát, kiểm tra ngân sách.

DOI: <https://doi.org/10.70117/hdujs.78.7.2025.853>

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh kỷ nguyên số, đổi mới sáng tạo và hội nhập quốc tế đang diễn ra mạnh mẽ, Đảng và Nhà nước đặc biệt quan tâm đến công tác quản lý ngân sách nhà nước ở cấp xã. Việc nâng cao hiệu quả quản lý thu ngân sách nhà nước tại cấp xã là yêu cầu cấp thiết, nhằm sử dụng hiệu quả các nguồn lực tài chính công, từ đó thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương. Đặc biệt, công tác quản lý ngân sách ở cấp phường ngày càng nhận được sự quan tâm, góp phần quan trọng vào việc tăng cường hiệu lực, hiệu quả trong quản lý ngân sách nhà nước nói chung.

Theo Luật Ngân sách nhà nước năm 2015, ngân sách nhà nước là toàn bộ các khoản thu, chi của Nhà nước được dự toán và thực hiện trong một khoảng thời gian nhất định do cơ quan nhà nước có thẩm quyền quyết định để bảo đảm thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước. Quản lý ngân sách cấp xã được hiểu là một bộ phận quan trọng trong quản lý kinh tế - tài chính tại địa phương, bao gồm toàn bộ quá trình tổ chức, điều hành và kiểm soát các hoạt động thu - chi ngân sách do chính quyền cấp xã thực hiện. Trong bối cảnh hiện nay, yêu cầu đặt ra là cần xây dựng và triển khai cơ chế quản lý ngân sách minh bạch và hiệu quả, nhằm bảo đảm sử dụng nguồn lực tài chính công một cách tiết kiệm và phát huy tối đa hiệu quả trong phát triển kinh tế - xã hội tại cơ sở.

¹ Trường Đại học Hồng Đức; Email: buivandung@hdu.edu.vn

² Trường Đại học Vinh

³ Học viên cao học K16A chuyên ngành Quản lý kinh tế, khoa Kinh tế - Quản trị Kinh doanh, Trường Đại học Hồng Đức

Phường Đông Vệ nằm ở phía Nam thành phố Thanh Hóa, có tổng diện tích tự nhiên 476,36 ha, với quy mô dân số gồm 30.988 nhân khẩu, 8.903 hộ dân, được tổ chức thành 16 Tổ dân phố. Trên địa bàn hiện có 688 doanh nghiệp và hơn 376 hộ kinh doanh cá thể đang hoạt động. Trong những năm gần đây, phường đã đạt được nhiều thành tựu nổi bật trong phát triển kinh tế, củng cố quốc phòng - an ninh, góp phần nâng cao đời sống nhân dân và ổn định trật tự xã hội. Ủy ban nhân dân phường Đông Vệ được tổ chức theo mô hình phân cấp quản lý hành chính nhà nước, với các bộ phận chuyên môn đảm nhiệm từng lĩnh vực cụ thể, bao gồm kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh và các lĩnh vực khác. Một trong những nội dung quan trọng trong công tác quản lý nhà nước tại phường là hoạt động quản lý ngân sách, đóng vai trò thiết yếu trong việc bảo đảm nguồn lực thực hiện các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương.

Tại phường Đông vệ, quản lý ngân sách nhà nước đã và đang được quan tâm thực hiện theo đúng quy định pháp luật của nhà nước. Hiện nay, công khai ngân sách nhà nước, sự cân đối ngân sách địa phương, sự chủ động thực hiện nhiệm vụ được giao; đặc biệt là đảm bảo tập trung cân đối ngân sách các cấp trong phạm vi địa phương tại phường đã đang là vấn đề được coi trọng. Bên cạnh kết quả đạt được, trong công tác quản lý ngân sách nhà nước tại phường còn tồn tại một số vướng mắc, khó khăn trong quá trình thực hiện như lập ngân sách trung hạn chưa hiệu quả; kiểm soát tình hình thực hiện thu và chi ngân sách vẫn còn nhiều hạn chế; năng lực giám sát về ngân sách của HĐND các cấp, các tổ chức và các cấp, các ngành còn hạn chế; thông tin được trình bày tại các báo cáo tình hình thực hiện ngân sách và quyết toán ngân sách chưa chi tiết trong từng lĩnh vực như dự toán được giao đầu năm.

Nâng cao hiệu quả quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ nhằm khắc phục những hạn chế của quản lý ngân sách hiện hành, bảo đảm cho quản lý ngân sách của tỉnh phù hợp với yêu cầu thực hiện kế hoạch phát triển kinh tế, và thích ứng với những thay đổi bộ máy hành chính theo tinh thần của Nghị quyết số 18-NQ/TW về một số vấn đề tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả là hết sức cần thiết.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Bài viết sử dụng tổng hợp các phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng nhằm phân tích, đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hoá.

Phương pháp thu thập dữ liệu sơ cấp và thứ cấp: Dữ liệu thứ cấp được thu thập từ các văn bản pháp luật hiện hành như Luật Ngân sách nhà nước năm 2015, các thông tư, nghị định hướng dẫn thi hành; các báo cáo tài chính, quyết toán ngân sách và thống kê thu - chi ngân sách giai đoạn 2022 - 2024 do UBND phường Đông Vệ cung cấp.

Phương pháp phân tích, so sánh và tổng hợp: Dữ liệu thu thập được xử lý và phân tích bằng phương pháp so sánh theo chuỗi thời gian (giai đoạn 2022 - 2024), nhằm xác định xu hướng, mức độ biến động và cơ cấu các khoản thu ngân sách tại địa phương. Phương pháp tổng hợp được sử dụng để rút ra nhận xét, đánh giá về các mặt tích cực, hạn chế và nguyên nhân ảnh hưởng đến hiệu quả công tác quản lý thu ngân sách.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN

3.1. Thực trạng quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa

3.1.1. Công tác lập dự toán thu ngân sách nhà nước

Lập dự toán thu ngân sách nhà nước cấp phường là quá trình xác định nguồn thu, số thu dự kiến trong năm tài chính nhằm đảm bảo cân đối ngân sách và thực hiện các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương. Công tác này phải đảm bảo tính chính xác, minh bạch và phù hợp với quy định của Luật Ngân sách nhà nước.

Thu ngân sách là nhiệm vụ quan trọng trong quản lý ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ. Mục tiêu của thu ngân sách là thu đúng, thu đủ và đảm bảo dự toán.

Trong giai đoạn 2021 - 2023, lập dự toán của phường thường cao hơn hoặc bằng so với dự toán của thành phố giao. Cụ thể năm 2021, dự toán của phường cao hơn so với dự toán thành phố; chủ yếu là do dự toán phát sinh từ thu đóng góp tự nguyện. Năm 2022, dự toán phường cũng cao hơn so với dự toán thành phố do mức dự toán thu phạt tăng. Năm 2023, mức dự toán của phường bằng dự toán thành phố giao. Điều này đã khẳng định trong quá trình thực hiện dự toán của các cấp đã có sự thống nhất và ngày càng được hoàn thiện hơn. Năm 2021, dự toán phường tăng 19%, năm 2022 cũng tăng ở khoản mục này và chi tiết phát sinh ở thu đóng góp tự nguyện. Thực hiện lập dự toán hàng năm thì mức thu có sự thay đổi, đặc biệt là năm 2023 mức dự toán thu thành phố giao và mức dự toán của phường tăng mạnh.

Mức tăng dự toán từ năm 2023 so với năm 2022 chủ yếu tăng từ các khoản thu ngân sách hưởng 100%; thu phạt và thu điều tiết thuế theo tỷ lệ phần trăm. Đặc biệt, thu bổ sung từ ngân sách của thành phố cũng tăng lên đáng kể. Một yếu tố tăng nữa là thu chuyển nguồn từ năm trước cũng tăng so với năm 2022.

3.1.2. Công tác chấp hành dự toán thu ngân sách nhà nước

Dưới sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng, sự chỉ đạo và điều hành của Ủy ban nhân dân, sự phối kết hợp của UB MTTQ và các đoàn thể từ phường đến các đơn vị tổ dân phố nên công tác tổ chức thu ngân sách năm 2023 đã có nhiều cố gắng, đội ngũ cán bộ thu từ đội thuế đến các ủy nhiệm thu đã nghiêm túc bám sát nhiệm vụ, chỉ tiêu kế hoạch. Một số sắc thuế được điều tiết vượt chỉ tiêu giao như: thuế sử dụng đất phi nông nghiệp đạt 120% kế hoạch; thuế GTGT từ cá nhân hộ kinh doanh đạt 126% kế hoạch; phí môn bài đạt 106% kế hoạch; phí cấp quyền khai thác khoáng sản đạt 298% kế hoạch. Thực hiện thu ngân sách nhà nước của phường Đông Vệ trong giai đoạn vừa qua tăng đáng kể.

Các mục tăng trong năm 2023, bao gồm thu bổ sung từ ngân sách nhà nước tăng mạnh và thu chuyển nguồn từ những năm trước sang tăng đáng kể. Hoạt động tăng nguồn thu từ bổ sung ngân sách thành phố, tăng gần 500% so với năm 2022 bao gồm tăng thu bổ sung ngân sách cân đối, thu bổ sung mục tiêu chi thường xuyên và thu bổ sung mục chi tiêu đầu tư.

Cơ cấu nguồn thu ngân sách nhà nước phường Đông Vệ bao gồm các khoản thu từ ngân sách hưởng 100% chiếm tỷ lệ nhỏ 1,3% gồm thu lệ phí, thu sự nghiệp thu bồi dưỡng giải phóng mặt bằng, thu phạt, thu đóng góp tự nguyện; thuế giá trị gia tăng, bao gồm cả thuế giá trị gia tăng của các nhà thầu phụ phát sinh từ các hoạt động dịch vụ phục vụ hoạt động thăm dò và khai thác dầu, khí; không kể thuế giá trị gia tăng quy định tại điểm a và điểm đ khoản 1 Điều 3 Thông tư 342/2016/TT-BTC.

Các khoản thu từ điều tiết thuế theo tỷ lệ % chiếm 14,3% như: thu thuế sử dụng đất phi nông nghiệp, thuế thu nhập cá nhân, thuế giá trị gia tăng, lệ phí trước bạ, nhà đất phí môn bài, tiền cho thuê đất phí cấp quyền khai thác khoáng sản, thu tiền sử dụng đất phí bảo vệ môi trường.

Đối với các nguồn thu bổ sung từ ngân sách thành phố chiếm 44,5% như: thu bổ sung cân đối ngân sách, thu bổ sung mục tiêu chi thường xuyên, thu bổ sung mục tiêu chi đầu tư.

Thu chuyển nguồn năm trước chiếm khá cao năm 2023 chiếm 39,9%; được chuyển sang năm sau, tiếp tục sử dụng, đáp ứng nguồn lực cho việc tiếp tục thực hiện nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước. Chi chuyển nguồn là việc chuyển nguồn kinh phí ngân sách năm trước sang năm sau để thực hiện các khoản chi đã được bố trí trong dự toán năm trước hoặc dự toán bổ sung, nhưng đến hết thời gian chỉnh lý chưa thực hiện hoặc thực hiện chưa đáp ứng các điều kiện nhất định và được cơ quan có thẩm quyền cho tiếp tục thực hiện chi vào ngân sách năm sau. Tỷ trọng chi chuyển nguồn trong tổng chi cân đối ngân sách luôn ở mức cao, làm hạn chế hiệu quả chi ngân sách nhà nước. Kết quả thực hiện thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ giai đoạn 2022 - 2024 được thể hiện ở bảng 1.

Bảng 1. Kết quả thực hiện thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ giai đoạn 2022 - 2024

TT	Nội dung	Năm 2022	Năm 2023	Năm 2024
	Tổng thu	23.433.693.351	35.209.220.333	26.399.122.000
I	<i>Khoản thu NS hưởng 100%</i>	<i>583.467.000</i>	<i>460.892.350</i>	<i>370.420.000</i>
1	Thu phí, lệ phí	223.238.000	155.545.100	100.120.000
2	Thu sự nghiệp kinh tế	0	0	71.998.000
3	Thu bồi thường GPMB đất công ích		0	
4	Thu phạt	279.729.000	305.347.250	198.302.000
5	Thu đóng góp tự nguyện	80.500.000	0	0
II	<i>Thu điều tiết thuế theo tỷ lệ %</i>	<i>17.685.413.676</i>	<i>5.053.545.499</i>	<i>4.644.019.000</i>
1	<i>Thuế sử dụng đất phi nông nghiệp</i>	<i>798.694.460</i>	<i>767.760.961</i>	<i>430.000.000</i>
2	<i>Thuế thu nhập cá nhân</i>	<i>1.281.953.166</i>	<i>829.300.194</i>	<i>730.000.000</i>
3	<i>Thuế GTGT, thuế tiêu thụ đặc biệt từ cá nhân, hộ kinh doanh</i>	<i>326.775.332</i>	<i>377.411.896</i>	<i>216.000.000</i>
4	<i>Lệ phí trước bạ nhà đất</i>	<i>512.672.065</i>	<i>205.577.605</i>	<i>208.900.000</i>
5	<i>phí môn bài</i>	<i>164.000.000</i>	<i>173.500.000</i>	<i>112.000.000</i>
6	<i>Tiền cho thuê đất</i>	<i>656.420.410</i>	<i>426.250.821</i>	<i>503.678.000</i>
7	<i>Phí cấp quyền khai thác khoáng sản</i>	<i>42.430.500</i>	<i>44.645.200</i>	<i>12.341.000</i>
8	<i>Thu tiền sử dụng đất</i>	<i>13.879.763.773</i>	<i>2.200.064.242</i>	<i>2.430.000.000</i>
9	<i>Phí bảo vệ môi trường</i>	<i>22.703.970</i>	<i>29.034.580</i>	<i>1.100.000</i>
III	<i>Thu bổ sung từ ngân sách TP</i>	<i>3.702.023.000</i>	<i>15.685.213.000</i>	<i>15.785.683.000</i>
1	Thu bổ sung cân đối ngân sách	2.132.763.000	1.935.000.000	1.824.000.000
2	Thu bổ sung mục tiêu chi thường xuyên	253.000.000	467.344.000	440.000.000
3	Thu bổ sung mục tiêu chi đầu tư	1.316.260.000	13.282.869.000	13.521.683.000
IV	<i>Thu chuyển nguồn năm trước</i>	<i>1.462.789.675</i>	<i>14.009.569.484</i>	<i>5.599.000.000</i>

Nguồn: Báo cáo của Ban tài chính phường Đông Vệ

Giai đoạn 2022 - 2024, tình hình thu ngân sách nhà nước của phường Đông Vệ có nhiều biến động, thể hiện qua sự tăng giảm không đồng đều giữa các năm. Tổng thu ngân sách nhà nước năm 2023 tăng mạnh so với năm 2022 (tăng gần 50%), đạt trên 35 tỷ đồng, chủ yếu nhờ khoản thu đột biến từ đầu giá đất. Tuy nhiên, đến năm 2024, tổng thu lại giảm xuống còn hơn 26 tỷ đồng, cho thấy tính không ổn định của nguồn thu. Các khoản thu hưởng 100% ngân sách nhà nước có xu hướng giảm liên tục qua các năm, từ hơn 583 triệu đồng năm 2022 xuống còn khoảng 370 triệu đồng năm 2024. Một số khoản thu như thu phạt, thu sự nghiệp kinh tế, thu đóng góp tự nguyện cũng giảm mạnh, phản ánh khó khăn trong việc khai thác nguồn thu tại chỗ. Trong khi đó, các khoản bổ sung từ ngân sách cấp trên lại tăng đều qua các năm, từ gần 13,9 tỷ đồng (2022) lên 18 tỷ đồng (2024), cho thấy phường vẫn phụ thuộc đáng kể vào hỗ trợ ngân sách từ cấp trên. Một số sắc thuế như thuế giá trị gia tăng, thu nhập cá nhân, lệ phí trước bạ có tăng nhẹ nhưng chưa đủ bù đắp cho các khoản thu giảm. Từ thực trạng trên, có thể thấy công tác thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ cần được củng cố theo hướng phát triển ổn định, bền vững, giảm dần sự lệ thuộc vào nguồn thu không thường xuyên và nguồn bổ sung từ cấp trên.

2.1.3. Quyết toán thu ngân sách nhà nước

UBND phường Đông Vệ chủ động thực hiện lập theo quyết toán thu chi ngân sách hàng năm và trình các cấp theo quy định; chủ động thực hiện phối hợp với các đơn vị liên quan như Kho bạc và phòng Tài chính - Kế hoạch thành phố để thực hiện các khoản quyết toán chi cho phù hợp và theo quy định. Trong giai đoạn 2022 - 2024, công tác quyết toán thu chi ngân sách nhà nước đã được thực hiện đúng quy định.

3.2. Đánh giá công tác quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa

3.2.1. Những mặt đạt được

Việc lập dự toán ngân sách nhà nước được thực hiện theo quy định của pháp luật; theo trình tự quy định tại thông tư, nghị định có liên quan. Quy trình lập dự toán thực hiện đầy đủ các bước trong quy trình lập dự toán ngân sách xã, phường, thị trấn.

Công tác lập dự toán thu ngân sách nhà nước dựa trên căn cứ của dự toán năm trước và căn cứ vào báo cáo cụ thể tình hình kinh tế - xã hội địa phương; đồng thời, bám sát dự toán cấp thành phố giao. Đặc biệt bắt đầu từ năm 2022, lập dự toán cấp phường đã thực hiện lập dự toán chi tiết cho hạng mục đầu tư phát triển, đây là căn cứ để giám sát thực hiện quá trình đầu tư phát triển.

Công tác chấp hành dự toán thu ngân sách nhà nước: Kết quả thực hiện dự toán thu luôn đạt và vượt so mức kế hoạch phường và thành phố giao.

Công tác quyết toán thu ngân sách nhà nước: Công tác quyết toán thu ngân sách hàng năm kịp thời, đúng trình tự và thủ tục quy định.

3.2.2. Hạn chế

Thứ nhất, lập dự toán thu - chi chưa sát thực tế, dẫn đến chênh lệch lớn giữa số liệu dự toán và thực tế thực hiện. Điều này ảnh hưởng đến công tác cân đối ngân sách và gây khó khăn trong việc hoàn thành quyết toán ngân sách theo đúng quy định.

Thứ hai, nguồn thu ngân sách chưa được khai thác triệt để, nhiều khoản thu còn mang tính thời vụ, chưa ổn định và thường xuyên, từ đó làm giảm hiệu quả thu ngân sách và xuất hiện tình trạng thất thu.

Thứ ba, tỷ lệ thu và chi chuyển nguồn còn ở mức cao, điều này làm ảnh hưởng đến tính hiệu quả trong công tác quản lý ngân sách và phản ánh sự bất cập trong việc dự báo, phân bổ và sử dụng ngân sách.

Thứ tư, công tác thu ngân sách còn chậm trễ, thiếu kỷ luật tài chính, một số khoản phí, lệ phí sau khi thu chưa được nộp kịp thời vào kho bạc, còn tình trạng để dồn nhiều ngày mới nộp, gây ảnh hưởng đến dòng tiền ngân sách nhà nước.

Thứ năm, tiến độ lập báo cáo quyết toán còn chậm, nhiều công trình đầu tư xây dựng cơ bản chưa hoàn thành đúng hạn, báo cáo quyết toán còn sơ sài, phần thuyết minh thiếu chi tiết, không phản ánh đầy đủ nội dung tài chính.

Thứ sáu, công khai và giám sát ngân sách còn nhiều bất cập, hồ sơ công khai dự toán chưa đầy đủ, thiếu các biểu mẫu theo quy định; tài liệu phục vụ HĐND trong quá trình giám sát còn chậm trễ, làm giảm hiệu quả giám sát ngân sách tại địa phương.

3.2.3. Nguyên nhân hạn chế

Một số nguyên nhân chủ yếu dẫn đến các hạn chế trong công tác lập kế hoạch và quản lý ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ trong thời gian qua có thể kể đến như sau: trước hết, trình độ và năng lực chuyên môn của đội ngũ cán bộ kế toán còn hạn chế, chưa đáp ứng được yêu cầu trong việc xây dựng kế hoạch, dự báo thu - chi ngân sách một cách chính xác, đầy đủ và sát thực tế. Điều này ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng lập dự toán và hiệu quả thực hiện ngân sách. Bên cạnh đó, sự phối hợp giữa các bộ phận chuyên môn còn thiếu chặt chẽ, nhất là trong khâu dự báo tình hình phát triển kinh tế - xã hội và xây dựng kế hoạch đầu tư công, dẫn đến việc lập kế hoạch còn mang tính rời rạc, thiếu đồng bộ.

Ngoài ra, việc thiếu công cụ, phần mềm và phương pháp phân tích dự báo hiện đại khiến công tác lập dự toán vẫn chủ yếu dựa vào kinh nghiệm và cảm tính, chưa có cơ sở khoa học cụ thể. Công tác cập nhật và thực hiện các quy định pháp luật về tài chính - ngân sách ở một số đơn vị chưa nghiêm túc, dẫn đến tình trạng chi sai nội dung, sai định mức, hoặc chưa tuân thủ đầy đủ quy trình, thủ tục theo quy định hiện hành. Bên cạnh đó, hoạt động kiểm tra, giám sát nội bộ chưa được tiến hành thường xuyên và thiếu hiệu quả, khiến các sai sót trong thu - chi, chứng từ kế toán và lưu trữ hồ sơ chưa được phát hiện và xử lý kịp thời. Cuối cùng, nhận thức về minh bạch tài chính của một số đơn vị còn hạn chế, dẫn đến việc công khai ngân sách và cung cấp hồ sơ phục vụ giám sát của HĐND còn chậm trễ, thiếu sót, làm giảm hiệu quả quản lý ngân sách nhà nước tại địa phương.

3.3. Giải pháp hoàn thiện công tác quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa

Thứ nhất, nâng cao chất lượng công tác lập dự toán: Phường Đông Vệ cần cải thiện quy trình lập dự toán theo hướng khoa học và thực tiễn hơn; Ứng dụng các phương pháp thống kê mô tả, so sánh số liệu qua các năm để phân tích xu hướng thu ngân sách, từ đó đưa ra các dự báo sát thực hơn với tình hình thực tế; Chuẩn hóa quy trình thu thập và xử lý dữ liệu đầu vào nhằm đảm bảo tính chính xác, tránh sai sót, từ đó tăng cường tính minh bạch

trong lập dự toán. Việc dự báo nguồn thu cần dựa trên nhiều yếu tố như tốc độ tăng trưởng kinh tế, các chính sách thuế mới, nguồn lực tại địa phương. Việc xây dựng dự toán phải tuân thủ nguyên tắc thực tế, không dự toán quá cao hoặc quá thấp so với khả năng thực hiện.

Thứ hai, hoàn thiện công tác chấp hành dự toán: UBND phường cần tăng cường quản lý thu, khai thác, tạo lập nguồn thu ngân sách nhà nước; tổ chức thực hiện nghiêm các biện pháp đôn đốc, xử lý thu nợ và cưỡng chế nợ thuế theo quy định của Luật Quản lý thuế. Bên cạnh đó, UBND phường cần tích cực phối hợp rà soát đối chiếu nợ, xác định chính xác số nợ đọng thực tế của người nộp thuế để có biện pháp thu hồi nợ đọng theo đúng quy định, phân đầu đến ngày 31/12 hằng năm, tỷ lệ nợ thuế có khả năng thu dưới 5% tổng thu ngân sách nhà nước. Ngoài ra, phường cần đẩy mạnh các biện pháp chống thất thu ngân sách; rà soát, xác định những nguồn thu còn thất thu để kịp thời đề xuất các giải pháp quản lý hiệu quả, tập trung vào một số lĩnh vực như: Các khoản thu từ đất; kinh doanh thương mại điện tử; xây dựng cơ bản; kinh doanh xăng dầu; tăng cường công tác kiểm tra đối với các đơn vị có khoản thu từ phí chuyển sang giá dịch vụ mà nhà nước không định giá; khu vực doanh nghiệp ngoài quốc doanh và hộ cá nhân kinh doanh.

Thứ ba, nâng cao hiệu quả quyết toán ngân sách nhà nước: Phường cần cải thiện chất lượng thu thập và tổng hợp số liệu quyết toán thông qua chuẩn hóa quy trình thu thập dữ liệu tài chính, đảm bảo số liệu chính xác ngay từ đầu; Tăng cường kiểm tra, đối chiếu chứng từ kế toán, hạn chế sai sót trong quá trình quyết toán; Xây dựng hệ thống lưu trữ số liệu khoa học, giúp tra cứu, đối chiếu dễ dàng. Khi quyết toán ngân sách, cần đối chiếu số liệu giữa báo cáo thu - chi ngân sách và hệ thống sổ kế toán để phát hiện sai lệch kịp thời. Phường đồng thời tích cực kết nối hệ thống quản lý tài chính giữa phường - thành phố, giúp kiểm soát quyết toán dễ dàng hơn.

Thứ tư, hoàn thiện công tác thanh tra giám sát, công khai hoạt động quản lý ngân sách nhà nước: Đề nghị Ủy ban nhân dân các cấp tăng cường công tác chỉ đạo, điều hành thu - chi ngân sách; Phối hợp với thành phố Thanh Hóa rà soát nguồn thu trên địa bàn, tổ chức thu ngân sách phân đầu hoàn thành chỉ tiêu Hội đồng nhân dân giao; nhất là các nguồn thu phí và lệ phí các khoản xã được hưởng theo tỉ lệ; Tăng cường công tác quản lý hoạt động kinh doanh, thương mại, dịch vụ để không thất thoát nguồn thu. Quan tâm đến công tác phòng chống tham nhũng, lãng phí trong công tác thu - chi ngân sách; quản lý chặt chẽ trong việc chi ngân sách, tránh để tình trạng chi không đúng nhiệm vụ, chi thừa theo kế hoạch... Tiếp tục nâng cao tinh thần trách nhiệm trong việc thực hiện chức trách nhiệm vụ được giao. Chủ động tham mưu giúp cấp ủy, chính quyền trong công tác quản lý, điều hành ngân sách ở địa phương.

Thứ năm, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực và trang bị cơ sở vật chất hiện đại trong quản lý ngân sách nhà nước của phường: Để tăng cường hiệu quả quản lý ngân sách, cần nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan, đơn vị trong việc chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ thu - chi ngân sách nhà nước. Người đứng đầu phải chịu trách nhiệm trực tiếp nếu để xảy ra các vi phạm, tiêu cực, thất thoát, lãng phí trong quá trình quản lý, sử dụng ngân sách tại đơn vị mình. Bên cạnh đó, phường cần đẩy mạnh việc số hóa toàn bộ quy trình lập dự toán, phân bổ và quyết toán ngân sách; Ứng dụng công nghệ thông tin để thực hiện ngân sách điện tử,

tích hợp hệ thống quản lý ngân sách với cổng dịch vụ công của tỉnh hoặc huyện nhằm công khai minh bạch ngân sách, đồng thời tạo lập cơ sở dữ liệu số về tài chính giúp tra cứu nhanh chóng, chính xác và thuận tiện hơn. Bên cạnh việc hiện đại hóa hệ thống, cần chú trọng đào tạo và nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ tài chính - kế toán; tổ chức các lớp bồi dưỡng kỹ năng sử dụng phần mềm quản lý ngân sách, kế toán điện tử như MISA, SmartBudget...; Khuyến khích cán bộ sử dụng thành thạo các hệ thống quản lý tài chính công và dịch vụ công trực tuyến. Ngoài ra, Phường cần phổ biến kiến thức về bảo mật dữ liệu tài chính và các biện pháp phòng chống tấn công mạng để đảm bảo an toàn cho hệ thống ngân sách điện tử.

4. KẾT LUẬN

Công tác quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hóa giai đoạn 2022 - 2024 đã có nhiều chuyển biến tích cực, thể hiện qua việc lập dự toán ngày càng sát thực tế, tỷ lệ thu vượt kế hoạch ở một số sắc thuế, đồng thời công khai, minh bạch hơn trong quản lý và sử dụng nguồn thu. Tuy nhiên, thực tiễn cũng cho thấy một số hạn chế cần khắc phục như: dự toán thu - chi chưa sát thực tế, tỷ lệ thu chuyển nguồn cao, còn tình trạng thất thu, năng lực giám sát tài chính còn hạn chế và thiếu đồng bộ trong ứng dụng công nghệ số vào quản lý ngân sách.

Để nâng cao hiệu quả công tác quản lý thu ngân sách nhà nước tại phường Đông Vệ, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp. Cụ thể, cần nâng cao chất lượng công tác lập dự toán dựa trên dữ liệu thực tế và khoa học; tăng cường công tác đôn đốc thu, chống thất thu ngân sách; cải thiện chất lượng công tác quyết toán thu - chi và đẩy mạnh công khai, minh bạch tài chính. Đồng thời, cần chú trọng đầu tư vào hạ tầng công nghệ và đào tạo nguồn nhân lực tài chính - kế toán, nhằm từng bước hiện đại hóa công tác quản lý ngân sách tại địa phương.

Việc hoàn thiện công tác quản lý thu ngân sách nhà nước tại cấp cơ sở không chỉ giúp tăng cường hiệu quả sử dụng ngân sách mà còn góp phần quan trọng vào sự phát triển kinh tế - xã hội bền vững của địa phương trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập ngày càng sâu rộng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII (2022), *Nghị quyết số 18-NQ/TW về tiếp tục đổi mới, hoàn thiện thể chế, chính sách, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý và sử dụng đất, tạo động lực đưa nước ta trở thành nước phát triển có thu nhập cao*.
- [2] Bộ tài chính (2016), *Thông tư 342/2016/TT-BTC Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Nghị định số 163/2016/NĐ-CP ngày 21 tháng 12 năm 2016 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Ngân sách nhà nước*.
- [3] Bộ tài chính (2016), *Thông tư số 343/2016/TT-BTC Hướng dẫn thực hiện công khai ngân sách nhà nước đối với các cấp ngân sách*.
- [4] Quốc Hội (2015), *Luật Ngân sách nhà nước 2015*.
- [5] UBND Phường Đông Vệ (2023), *Kết quả thực hiện các chỉ tiêu được giao tại Quyết định số 797/QĐ-UBND ngày 19/01/2022 của UBND thành phố Thanh Hóa*.

- [6] UBND Phường Đông Vệ (2023), *Kết quả thực hiện các nội dung, chỉ tiêu Chuyển đổi số trên địa bàn phường Đông Vệ năm 2023*.
- [7] UBND Phường Đông Vệ (2024), *Báo cáo kết quả công tác cải cách hành chính trên địa bàn năm 2024, phương hướng nhiệm vụ năm 2025*.
- [8] UBND Phường Đông Vệ (2024), *Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh năm 2024 và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh năm 2025*.

STATE BUDGET REVENUE MANAGEMENT IN DONG VE WARD, THANH HOA CITY, THANH HOA PROVINCE

Bui Van Dung, Tran Quang Bach, Nguyen Anh Tuan

ABSTRACT

In the digital era, with innovation and international integration, the management of state budget revenue at the commune level has become increasingly urgent, contributing to enhancing the efficiency of budget resource utilization for local socio-economic development. The management of state budget revenue in Dong Ve Ward during the 2022 - 2024 period has shown that, along with the trend of socio-economic development in recent years, budget management at the ward level has become more stringent, transparent, and effective. This article analyzes and assesses the current situation, thereby proposing several solutions to improve state budget revenue management in Dong Ve Ward, Thanh Hoa City, Thanh Hoa Province.

Keywords: State budget revenue management, state budget estimation, budget execution, budget settlement, budget supervision and inspection.

* Ngày nộp bài: 28/3/2025; Ngày gửi phản biện: 28/3/2025; Ngày duyệt đăng: 8/4/2025

* Tác giả chân thành cảm ơn sự hỗ trợ và tạo điều kiện thuận lợi từ các cơ quan tổ chức, các cá nhân liên quan trong suốt quá trình thực hiện nghiên cứu, từ tháng 11 năm 2024 đến tháng 04 năm 2025.